

Warszawa, dnia 28 maja 2012 r.

Protokół drugiego posiedzenia Parlamentarnego Zespołu Małych i Średnich Przedsiębiorstw

Dnia 22 maja 2012 r. o godzinie 14.00 w sali 217 odbyło się drugie z serii posiedzeń Parlamentarnego Zespołu Małych i Średnich Przedsiębiorstw z udziałem przedstawicieli organizacji pracodawców. Przewodniczący Zespołu we wprowadzeniu podkreślił rolę i wagę małych i średnich przedsiębiorstw we współczesnej gospodarce. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw stanowi 99,8% wszystkich firm, jest odpowiedzialny za 48% polskiego PKB. To również miejsce pracy 70% pracujących i 61% zatrudnionych. Mimo to przedsiębiorcy MŚP borykają się z licznymi problemami i barierami – finansowymi, w zarządzaniu oraz w rozwoju instytucji otoczenia biznesu, barierami dotyczącymi ograniczeń administracyjnych i prawnych. Im właśnie poświęcone zostało spotkanie Zespołu. Zaproszeni goście przedstawili problemy, z jakimi w ich organizacjach borykają się przedsiębiorcy, oraz propozycje w jaki sposób je rozwiązać.

Małgorzata Starczewska-Krzysztozek - Doradca Zarządu, Dyrektor Departamentu Badań i Analiz oraz Główna Ekonomistka PKPP Lewiatan zaprezentowała wyniki badań przeprowadzonych przez PKPP Lewiatan w ramach projektu „Monitoring kondycji sektora MŚP w latach 2010 – 2012”. W świetle badań strategicznym celem dla 40% przedsiębiorstw z sektora MŚP jest przetrwanie. Jednocześnie dla 46% MŚP celem jest rozwój, a więc wzrost sprzedaży, wzrost zysku, wzrost udziału w rynku. Jedynie dla 11,3% najważniejszym celem jest zapewnienie pracy i dochodów właścicielowi. Czym większa jest firma, tym silniej jest nastawiona na rozwój – na wzrost udziału w rynku oraz na wzrost wartości firmy w długim okresie. W świetle przeprowadzonych badań, czynnikami budowania pozycji konkurencyjnej na rynku są przede wszystkim: jakość produktów i usług, cena oraz jakość i obsługa klienta, a dopiero na końcu wprowadzenie na rynek nowych, innowacyjnych produktów. Największą barierę rozwojową dla MŚP stanowią regulacje podatkowe, a w szczególności wysokość stawki VAT, wysokość podatku dochodowego od działalności gospodarczej oraz przejrzystość i jednoznaczność systemu podatku VAT i podatku dochodowego. Jedną z trzech najpoważniejszych barier w rozwoju MŚP jest wysokość pozapłacowych kosztów pracy. MŚP uznają możliwość podniesienia minimalnego wynagrodzenia do poziomu 50% płacy przeciętnej za rozwiązanie, które w bardzo dużym stopniu obciąża ich działalność. Jednocześnie regulacje dotyczące „przywilejów” pracowniczych stanowią dla MŚP mniejszą uciążliwość niż wysokość płacy minimalnej. W regulacjach branżowych upatruje się istotnych obciążeń dla sektora MŚP. W coraz większym zakresie takim obciążeniem stają się obowiązki nakładane na firmy przez regulacje dotyczące ochrony środowiska. Poważną barierą są też procedury administracyjne (w tym te dotyczące zamówień publicznych) i koszty z nimi związane. W znacznie większym stopniu MŚP obawiają się inflacji niż wahań kursu złotego, bowiem silnie i bezpośrednio odczuwają wzrosty cen surowców. Współpraca z bankami i dostęp do kredytów są dość dobrze oceniane przez MŚP. Zdecydowanie większe problemy firmy

napotykają w ściąganiu należności od kontrahentów. Problemem jest również konkurencyjność w branży, w jakiej działa firma, ze szczególnym uwzględnieniem konkurencji ze strony szarej strefy. Za niezwykle ważne MŚP uważają rozwiązania unijne w ramach Small Business Act, w tym tworzenie regulacji prawnych z uwzględnieniem ich oddziaływania na MŚP, minimalizowanie przez administrację obowiązków dostarczania przez MŚP tej samej informacji różnym instytucjom, ułatwianie dostępu do zamówień publicznych, wspieranie w lepszym korzystaniu z możliwości oferowanych przez Wspólny Rynek, a przede wszystkim wspieranie wszelkich form innowacji.

Wojciech Warski - przewodniczący Konwentu BCC, ekspert ds. gospodarki, wiceprzewodniczący TK ds. Społeczno-Gospodarczych podkreślił, iż sektor MŚP w Polsce wyraźnie odstaje od średniej europejskiej. Sektor ten w Unii Europejskiej generuje 58% PKB, w Polsce zaś tylko 48%. BCC wiele czasu poświęca na współpracę z ministerstwami w zakresie przygotowywania projektów legislacyjnych, dotyczących przedsiębiorczości i biznesu. W ostatnim czasie BCC przedstawił propozycje rozwiązań prawnych dla sektora MŚP, w sprawach dla nich problemowych. To, co w tej chwili budzi największe zainteresowanie, to propozycja reform prawa pracy. Celem kilku rozwiązań prawa pracy, dotyczących sektora MŚP, jest zlikwidowanie oporu w rozszerzaniu przedsiębiorstw powyżej 20 osób. Prawo w tym przypadku często stanowi dla nich barierę nie do pokonania, a to powoduje niechciane wspieranie szarej strefy. Celem istnienia przedsiębiorstwa nie ma być utrzymywanie zatrudnienia, lecz generowanie zysków, a co za tym idzie budowanie pozycji na rynku. BCC chciałoby wprowadzić zapisy ułatwiające zwalnianie pracowników. Elastyczne przepisy dotyczące zwolnień pozwoliłyby na większą swobodę w zatrudnianiu pracowników, bez obawy wynikającej z niemożności lub problemów z ich zwalnianiem. To z kolei mogłoby znacznie zmniejszyć szarą strefę i dać legalne zatrudnienie osobom bezrobotnym. Wśród innych propozycji dotyczących prawa pracy znajduje się ściślejsza kontrola zwolnień chorobowych. Inną grupą problemów pojawiających się w sektorze MŚP jest problem zatorów płatniczych. W porównaniu z sektorem MŚP w UE, ten polski jest słabo skapitalizowany, a wszelkie problemy z płynnością finansową mocno w niego uderzają. BCC postuluje więc, by przyjrzeć się metodzie kasowej - zwłaszcza rozliczania podatku VAT i podatku dochodowego. Rozliczenia z faktur VAT powinny być przeprowadzane częściej niż raz w miesiącu, a VAT należałoby rozliczać z możliwością zaliczenia w koszty tylko faktur faktycznie opłaconych. Kolejne propozycje dotyczą prawa zamówień publicznych – rozszerzenia dostępu do arbitrażu w Krajowej Izbie Odwoławczej. Należałoby również zająć się zagraniczną promocją sektora MŚP, jej faktycznym wsparciem operacyjnym.

Jan Klimek, wiceprezes Związku Rzemiosła Polskiego, zaznaczył, iż jego organizacja upatruje wielu problemów w sektorze MŚP w znacznej likwidacji szkolnictwa zawodowego. Dopiero ubiegły rok przyniósł niewielką poprawę w liczbie uczniów w tego typu szkołach. Kolejnym napotykanym problemem jest innowacyjność, a także prognozowanie przyszłości, w czasie gdy gospodarkę charakteryzuje niepewność. W roku 2011 liczba firm upadłych była większa od liczby firm powstających, znaczna też ich część zawiesiła działalność. W rzemiośle 99,7% firm stanowią firmy poniżej 6 osób zatrudnionych, firmy rodzinne. Główne problemy, jakie dziś napotykają firmy rzemieślnicze, to:

- spadek zamówień,
- rosnący napływ tanich i o niskiej jakości towarów ze Wschodu, czyli nierówna konkurencja,
- rosnące koszty funkcjonowania (opłaty za wieczyste użytkowanie, wysokie podatki od nieruchomości, czynsze, wysokie koszty pracy, paliw, energii itp.),

- ograniczenie wsparcia zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w szczególności ze środków unijnych.

Jan Klimek podkreślił też, że nie będzie rozwoju polskiej przedsiębiorczości bez współpracy, na którą składają się: zaufanie, wspólnota interesów i komunikacja.

Andrzej Kulik z Krajowego Rejestru Długów przedstawił w zarysie działalność swojej instytucji oraz dwa programy dla przedsiębiorców – „Bezpieczny debiut”, skierowany do firm rozpoczynających działalność, pod patronatem Ministra Gospodarki, oraz program „Rzetelna firma” promujący etykę i bezpieczeństwo w biznesie. W ramach tych programów oraz w ramach własnej działalności Krajowy Rejestr Długów prowadzi szereg badań, dających obraz tego, co się w sektorze MŚP dzieje i jakie mają problemy. W świetle tych badań, według firm rozpoczynających działalność, największe bariery napotykają one w zrozumieniu niejasnych przepisów prawa lub jego nieznanomości, w braku kapitału oraz braku wiedzy na temat tego, jak należy prowadzić firmę. Dla firm działających na rynku największymi absurdami prawnymi, na jakie przedsiębiorcy trafiają, są postanowienia prawa podatkowego, a w szczególności przepis nakazujący płacenie podatku VAT także, jeżeli się nie otrzyma zapłaty. Znacznym problemem jest też kwestia zatorów płatniczych, zwłaszcza w sektorze MŚP, gdyż duże firmy lepiej sobie z tym radzą. I mimo wzrostu gospodarczego, problem zatorów płatniczych wzrasta. 29% faktur nie jest płaconych w terminie, a czas oczekiwania na zapłatę wydłuża się do 4 miesięcy. Drugim niepokojącym wskaźnikiem jest brak możliwości inwestowania w rozwój firmy z racji nie otrzymywania zapłaty w terminie.

W trakcie dyskusji potwierdzono uciążliwości związane z lukami w obowiązujących przepisach prawa, poruszono temat braku możliwości zatrudniania osób blisko spokrewnionych czy problemów w przekazywaniu im firmy. Wskazano bariery administracyjne i biurokrację jako te, które utrudniają prowadzenie firm, a także problem braku elastyczności zatrudniania i zwalniania. Poruszono problem umów projektowych – umów zleceń czy umów o dzieło, które coraz częściej są odpowiedzią rynku i przedsiębiorców, ale także pracowników na niepraktyczne rozwiązania dotyczące rynku pracy i kosztów wiążących się z zatrudnianiem pracowników i związanym z nim ryzykiem.

Ustalono, iż następne spotkanie Zespołu odbędzie się 12 czerwca 2012 z udziałem min. Elżbiety Bienkowskiej i będzie poświęcone sprawom finansowym, środkom, na jakie mogą liczyć przedsiębiorcy w nowym budżecie Unii Europejskiej. Gościem będzie też Prezes Krajowego Funduszu Kapitałowego – Piotr Gębala, który przedstawi informacje na temat wsparcia finansowego małych i średnich przedsiębiorstw .

Protokół sporządzono
w Biurze Spraw Senatorskich
tel. (22) 694 95 40
bss@nw.senat.gov.pl